

KRIVIČNO DJELO RAZBOJNIŠTVO – PET GODINA PRAKSE SUDOVA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU

UDK: 343.7(497.6 Hercegovačko-neretvanski kanton)

DOI 10.51558/2712-1178.2025.11.1.113

Pregledni naučni rad

Dr. sc. Sunčica Hajdarović, docentica

Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru

e-mail: Suncica.Hajdarovic@unmo.ba

Amna Šendro, MA

SAŽETAK

Autorice se u radu bave aktuelnim pitanjima izvršenja krivičnog djela razbojništva čiji su izvršioci punoljetne osobe u Hercegovačko-neretvanskom kantonu u periodu od 2018. do 2022. godine. U radu su izloženi neki osnovni pojmovi vezani za imovinski kriminal, zatim zakonska regulacija krivičnog djela razbojništva u entitetskim zakonodavstvima u Bosni i Hercegovini, te inkriminiranost krivičnog djela razbojništva u uporednom zakonodavstvu. U radu je dat posebna osvrt na rezultate istraživanja općinskih sudova i kantonalnog suda Hercegovačko-neretvanskog kantona, čime se nastojalo prikazati stanje i kretanje ovog krivičnog djela na jednom mikrolokalitetu.

Ključne riječi: imovinski kriminal, razbojništvo, fenomenologija

1. UVOD

Predmet ovog rada jeste krivično djelo razbojništva, koje spada u grupu krivičnih djela protiv imovine. Krivična djela razbojništva spadaju u najteže imovinske delikte jer predstavljaju brutalni akt nasilja iz koristoljublja¹ i ista se ubrajaju se u tzv. „klasični kriminalitet“. Tokom historije dolazilo je do promjena oblika i strukture imovinskih krivičnih djela, pa u odnosu na krivična djela koja su vršena u prošlosti, današnja krivična djela protiv imovine se razlikuju po načinu, odnosno tehnici njihovog izvršenja, koji se mijenjao i prilagođavao novijim imovinskim odnosima, tehničkim mogućnostima i savremenijim sredstvima koja se koriste prilikom različitih finansijskih operacija.²

Ali, prije nego se krene sa sveobuhvatnijom analizom jednog od oblika imovinskog kriminaliteta – krivičnog djela razbojništva, potrebno je dati definiciju imovine. Imovina se najjednostavnije može odrediti kao ukupnost prava koja pripadaju jednoj osobi, te podrazumijeva vlasništvo, a može biti pokretna i nepokretna. Također, imovina može biti materijalna i nematerijalna.³

Osnovna karakteristika većine krivičnih djela protiv imovine je pribavljanje protupravne imovinske koristi. To su sva ona krivična djela kod kojih je konstitutivno obilježje namjera pribavljanja protupravne imovinske koristi (*animus lucri faciendi*). U ta djela spadaju krađa, razbojništvo, prevara, ucjena, utaja i dr. Kod izvjesnog broja krivičnih djela postoji samo namjera prisvajanja (*animus rem sibi habendi*), a ne i namjera pribavljanja imovinske koristi. Tako npr. kod krivičnog djela oduzimanje tuđe pokretnine učinilac ne ide za tim da pribavi imovinsku korist, već samo da prisvoji stvar koju je oduzeo. U nekim krivičnim zakonodavstvima koja su napustila tradicionalnu koncepciju krivičnog djela krađe, inkriminacija oduzimanja tuđe stvari ne postoji jer se za krađu ne zahtijeva namjera pribavljanja protupravne imovinske koristi, već samo namjera da se stvar protupravno prisvoji.⁴

1 Čačković, D., *Značaj otkrivanja i kažnjavanja izvršilaca razbojništva u prevenciji razbojničkog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Tuzli, br. 2, 2015, 41.

2 Stanković, N., *Kriminalistika*, Evropski univerzitet Brčko distrikt, Brčko, 2022, 55.

3 Klarić, P., Vedriš, M., : *Građansko pravo*, XI., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2008, str. 9, 100, 508, 511, 512.

4 Babić, M., Marković, I., *Krivično pravo Posebni dio*, 1. izd., Pravni fakultet – Centar za publikacije, Banja Luka 2005,

Inkriminacijama iz glave XXV Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine⁵ štiti se imovina koja se sastoji od stvari (predmeta) i imovinskih prava i interesa vezanih za stvari. Imovina kao zaštitni objekat iz navedenog poglavlja KZ FBiH pojavljuje se u vidu pokretne stvari. Zaštita imovine u najvećoj mjeri se ostvaruje pravilima građanskog, imovinskog, privrednog i trgovačkog prava, a primjenom krivičnih sankcija samo kad je do povrede imovine došlo upotrebom sile, prijetnje, obmane, iznude ili sličnih radnji.⁶

Imovina nije zaštićena samo glavom XXV KZ FBiH, nego i odredbama Krivičnog zakona Brčko distrikta⁷ te glavom XX Krivičnog zakonika Republike Srpske⁸, koja reguliše krivična djela protiv imovine. Također, postoji i više drugih krivičnih djela koja su upravljena protiv imovine. Tako je, naprimjer, imovina zaštićena glavom XXII KZ FBiH i KZ BD BiH, kao i glavom XXI KZ RS, a kojima su normirana krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa, krivična djela protiv privrede i platnog prometa, te su glavom XXVII KZ FBiH i KZ BD BiH, kao i glavom tridesetom KZ RS, na identičan način regulisana krivična djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i druge.

Krivična djela protiv imovine moguće je podijeliti na temelju različitih kriterija. Prema kriteriju propisane kazne, najteža krivična djela iz ove glave jesu krivično djelo razbojništva i razbojničke krađe. I kod razbojničke krađe i kod razbojništva⁹ se radi o složenom krivičnom djelu koje čine dvije djelatnosti, prinuda i krađa. Dakle, krivično djelo razbojništva, pored

222.

- 5 Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (KZ FBiH); Službene novine FBiH, br. 36/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016, 75/2017 i 31/2023
- 6 Juras, D., Novak, B., Bilić, R., „Kazneno djelo iznude u pravu Republike Hrvatske“, Godišnjak Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Godina VII, broj 7, Mostar, 2023. godine, 75-76
- 7 Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (KZ BD BiH), „Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 19/2020 - prečišćen tekst, 3/2024 i 14/2024
- 8 Krivični zakonik Republike Srpske (KZ RS); Službeni glasnik RS, br. 64/2017, 104/2018 – Odluka US, 15/2021, 89/2021, 73/2023, Sl. glasnik BiH, br. 9/2024 – odluka US BiH, Sl. glasnik RS 105/2024 – odluka US”
- 9 Član 289. KZ FBiH

klasičnih obilježja djela čiji je zaštitni objekat imovina, sadrži i elemente nasilja-prinude što mu često daje atribut najtežih djela protiv imovine.¹⁰ Krivično djelo razbojništva sastoji se u oduzimanju tuđe pokretne stvari od drugoga u namjeri da se tim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protupravna imovinska korist upotrebom sile ili prijetnjom da će se napasti na život ili tijelo. Krivična djela razbojništva istovremeno su i delikti nasilja, s obzirom na to da se nasilje kod razbojništava javlja kao psihički i fizički akt usmjeren prema žrtvi, s ciljem stjecanja određene imovinske koristi. Naime, zbog stanja direktne konfrontacije žrtve i počinioca, mogućnosti za primjenu nasilja uvijek su prisutne, a kada do njega dođe, ono se može manifestirati u formi prijetnji da će se napasti na život ili tijelo, lakših ili teških tjelesnih povreda, te lišenja života.¹¹

Razbojništvo se razlikuje od razbojničke krađe po momentu preduzimanja i cilju prinude. Prinuda se kod ovog djela javlja prije krađe, ona joj prethodi, te predstavlja samo sredstvo za ostvarivanje krađe.¹² Pošto prinuda prethodi izvršenju krađe, ona je zapravo sredstvo za oduzimanje stvari. Upravo zato između njih mora da postoji povezanost. To dalje znači da između upotrijebljene prinude i krađe ne može da postoji vremenski razmak u dužem trajanju. Prinuda se preduzima neposredno ili za vrijeme oduzimanja stvari. Ovdje se zapravo radi samo o dvije faze jednog kontinuiranog djelovanja učinitelja, u kome prva faza – prinuda tek treba da omogući ostvarivanje druge faze – krađe.¹³

Učinitelj krivičnog djela razbojništva može biti svaka osoba. Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj kojim je obuhvaćena, kako svijest o krađi, tako i svijest o primjeni sile ili ozbiljne prijetnje radi izvršenja konkretne krađe. Propisana kazna za osnovni oblik je zatvor od jedne do deset godina. Teži oblik postoji ako je izvršenjem osnovnog djela neka osoba s umišljajem teško tjelesno povrijeđena, ili je to krivično djelo učinjeno u sastavu grupe ljudi, ili ako je pri učinjenju djela upotrijebljeno oružje ili

10 Čačković, D., *op. cit.*, 41.

11 Petrović, B., Deljković, I., Mujanović, E., *Karakteristike istraživanja i procesuiranja krivičnih djela razbojništva u Kantonu Sarajevo*, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. LIII-2010, 300.

12 Jovašević, D., "Krivična djela razbojničke krađe i razbojništva u teoriji i praksi i uporednom pravu", *Bezbednost*, 2/02, Beograd 2002, 248.

13 *Ibid.*

opasno oruđe. Za ovaj, teži oblik, propisana je kazna zatvora najmanje pet godina. Najteži oblik razbojništva postoji ako je pri učinjenju razbojništva neka osoba s umišljajem usmrćena. Za najteži oblik propisana kazna je zatvor najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora.

2. KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA U POZITIVNOM KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU FBiH

2.1. Opće karakteristike krivičnopravne zaštite imovine u FBiH

Krivična djela protiv imovine poznaju sva krivična zakonodavstva svijeta od najstarijih vremena do savremenog doba. Javljaju se sa pojavom države i prava uopće, kada se javlja i privatno, odnosno kolektivno vlasništvo nad imovinom, koje se razlikuje od opće ili zajedničke (grupne) svojine (vlasništva).¹⁴ U širem smislu u imovinska krivična djela spadaju sva ona djela koja su upravljena protiv imovine odnosno na pribavljanje protupravne imovinske koristi, bez obzira da li se nalaze u ovoj ili nekoj drugoj grupi krivičnih djela (npr. protiv privrede, službene dužnosti i dr.). U ukupnom kriminalitetu oduvijek su participirala u visokom procentu i zbog toga je u svim društvima ovim djelima, odnosno krivičnopravnoj zaštiti imovine, posvećivana značajna pažnja.¹⁵ Najveći broj krivičnih djela iz ove glave upravljen je na povredu pokretnih stvari, kao što je npr. slučaj kod svih oblika krađe, zatim na povredu imovinskih prava, kao što je to kod prevare, iznude i ucjene, dok su neka od njih upravljena na povredu imovinskih interesa, kao što je to slučaj

14 Kulušić, N., Mustafić, A., „Razbojništvo u kaznenom pravu Bosne i Hercegovina u svjetlu zaštite prava na imovinu kao zaštićenog ljudskog prava“, Godišnjak Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Godina V, broj 5, Mostar, 2021. godine, 380

15 Babić, M., Marković, I., *Krivično pravo Posebni dio*, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, Banja Luka 2018. godine, 191

kod zloupotrebe povjerenja. Krivična djela iz ove glave u pravilu se čine s namjerom da se prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protupravna imovinska korist koja ne mora biti rezultat koristoljubive namjere učinitelja, s obzirom na to da može biti upravljena na zadovoljavanje neophodnih materijalnih potreba, da se vrati neki dug, nadoknadi neka šteta, itd. Neka djela iz ove glave čine se samo u namjeri oduzimanja stvari, bez namjere pribavljanja protupravne imovinske koristi, kao što je to npr. kod oduzimanja tuđe pokretne stvari i protupravnog zauzimanja nekretnina. Kod nekih krivičnih djela namjera je upravljena samo na oštećenje tuđe stvari, kao što je npr. slučaj kod oštećenja tuđe stvari, ili da se osujeti ostvarenje nečijeg prava na stvari.¹⁶

Također, Krivičnim zakonom FBiH, tačnije Glavom XXV (Krivična djela protiv imovine), pored imovine, štite se i lična prava, kao npr. pravo na tjelesnu cjelovitost, što bi bio slučaj kod razbojništva ili iznude. Imovina je posebno zaštićena i Glavom XXII KZ FBiH (Krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa), zbog toga što ta krivična djela predstavljaju napad na cjelokupni privredni sistem države, odnosno na sistem Federacije Bosne i Hercegovine.

U grupu krivičnih djela protiv imovine iz Glave XXV KZ FBiH spadaju sljedeća krivična djela: krađa (član 286), teška krađa (član 287), razbojnička krađa (član 288), razbojništvo (član 289), utaja (član 290), oduzimanje tuđe pokretnine (član 291), protupravno zauzimanje nekretnine od općeg značaja (član 292), oštećenje tuđe stvari (član 293), prevara (član 294), iznuda (član 295), ucjena (član 296), zloupotreba povjerenja (član 297), lihvarstvo (član 298), prevara povjerenika (član 299), prikrivanje (član 300), paljevina (član 301), zloupotreba osiguranja (član 302). Osim namjere kao subjektivnog obilježja, ova krivična djela mogu se razlikovati i po nekim objektivnim okolnostima. Tako, prema objektu napada, sva se mogu svrstati u dvije skupine: krivična djela protiv pokretne imovine i krivična djela protiv imovine uopće i imovinskih prava i interesa. Kod krivičnih djela protiv pokretne imovine, radnja izvršenja sastoji se u oduzimanju ili prisvajanju tuđih pokretnih stvari (krađa, teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, utaja, oštećenje i oduzimanje tuđe stvari). Kod krivičnih djela protiv imovine uopće i imovinskih prava i interesa, radnja izvršenja se javlja u drugim oblicima, kao što je prevara, oštećenje tuđe stvari, zloupotreba povjerenja, oštećenje tuđih prava, prikrivanje, ugovaranje nesrazmjerne imovinske koristi, ucjena i dr.

16 Tomić, Z., *Krivično pravo Posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003. godine, 177 - 178

Prema načinu izvršenja razlikuju se djela oduzimanja (npr. krađa, oduzimanje tuđe stvari); djela prisvajanja (npr. utaja); djela koja se vrše upotrebom sile ili prijetnje (npr. razbojništvo, iznuda, ucjena); djela koja se vrše obmanjivanjem ili korištenjem, odnosno zloupotrebom neke okolnosti (npr. prevara, ugovaranje nesrazmjerne imovinske koristi); djela kod kojih štetno raspolaganje sa imovinom preduzima sam oštećeni odnosno žrtva (npr. prevara, iznuda, ucjena); djela kojima se ne ide za prisvajanjem stvari, već samo za njenim oštećenjem ili uništenjem (npr. oštećenje tuđe stvari, oštećenje tuđih prava), itd. Prema KZ FBiH za sva imovinska djela gonjenje se preduzima po službenoj dužnosti.¹⁷ Naš važeći zakon više ne predviđa gonjenje po privatnoj tužbi za neka od djela iz ove glave, kao što je to bilo prema odredbi člana 291. ranijeg Krivičnog zakona u kojoj su bili propisani slučajevi krivičnog gonjenja po privatnoj tužbi za krivična djela krađe, teške krađe, težeg oblika utaje, oduzimanja tuđe pokretne stvari, oštećenja tuđe stvari, prevare, ugovaranja nesrazmjerne imovinske koristi i oštećenja tuđih prava, ako je učinitelj bio u bliskom odnosu s oštećenim. Kod nekih krivičnih djela iz ove glave predviđena je mogućnost oslobođenja od kazne kao npr. kod krivičnih djela krađe, utaje, oduzimanja tuđe pokretnine i zloupotrebe povjerenja, ako je učinitelj tih djela oduzetu ili prisvojenu stvar vratio oštećenom prije nego što je saznao da je otkriven, odnosno ako je nadoknadio prouzrokovanu štetu prije nego što je saznao da je otkriven.¹⁸

2.2. Krivično djelo razbojništva u krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine

Prema odredbi člana 289. stava 1. KZ FBiH, krivično djelo razbojništva, u njegovom osnovnom obliku, čini onaj ko upotrebom sile protiv neke osobe ili prijetnjom da će izravno napasti na njezin život ili organ oduzme tuđu pokretninu s ciljem da njenim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protupravnu imovinsku korist ili da je protupravno prisvoji.¹⁹ Objekat zaštite je imovina, a objekat napada je tuđa pokretna stvar. Razbojništvo predstavlja pravo složeno krivično djelo koje je sastavljeno iz dva djela: prinude i krađe. Prinuda prethodi krađi i javlja se kao sredstvo njenog učinjenja. Prinuda se u ovom slučaju primjenjuje da bi se savladao otpor držatelja stvari i oduzela

17 Babić, M., Marković, I., *op. cit.*, 192.

18 Tomić, Z., *op. cit.*, 244.

19 Tomić, Z., *op. cit.*, 251

stvar s ciljem da se njenim prisvajanjem za sebe ili drugog pribavi protupravna imovinska korist ili da se ista prisvoji. Prinuda kao sredstvo učinjenja krađe se poduzima prije ili za vrijeme oduzimanja stvari, a nikako poslije oduzimanja stvari.²⁰ Po karakteru svog dejstva, razlikuju se dva oblika prinude: fizička i psihička. Fizička predstavlja pritisak spolja kojom se djeluje na tijelo čovjeka primoravajući ga da preduzme radnju kojom izvršava krivično djelo. Psihička prinuda je ona kojom se djeluje na volju i osjećanje čovjeka pod čijim dejstvom on vrši krivično djelo.²¹ Prinuda, dakle, prethodi krađi, u funkciji je krađe i služi kao sredstvo za izvršenje krađe. Obje radnje su funkcionalno povezane i čine jednu jedinstvenu cjelinu. U tom smislu, pokušaj razbojništva postoji čim je primijenjena sila ili prijetnja, bez obzira na to što se još nije otpočelo sa radnjama krađe. Djelo je dovršeno kada je nakon upotrebe sile ili prijetnje došlo do oduzimanja stvari. Sila ili prijetnja primjenjuju se prema osobi od koje se namjerava oduzeti stvar, one su kao sredstva u funkciji tog oduzimanja i svrha im je da se eliminiira očekivani ili stvarni otpor pasivnog subjekta. Osoba prema kojoj se sila ili prijetnja primjenjuju ne mora istovremeno biti i vlasnik, odnosno posjednik stvari. Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, kojim je obuhvaćena svijest o primjeni sile ili prijetnje u cilju izvršenja krađe.²² Krađa i prinuda, iako su same za sebe samostalna krivična djela, ovdje gube svoju samostalnost i u ovako stvorenom kompleksu čine jedan novi, autonomni, krivičnopravni sadržaj, posebno krivično djelo sa svojom samostalnom prirodom. Sinonim za razbojništvo je nasilna krađa.²³ Pokretna stvar koja je objekt napada kod krivičnog djela razbojništva mora imati dvije karakteristike: da ima imovinsku novčanu vrijednost i da je tuđa. Pokretna stvar treba imati sama po sebi imovinsku, novčanu vrijednost ili da se pomoću nje može doći do takve vrijednosti. To je, dakle, stvar čijim se protupravnim oduzimanjem može pribaviti imovinska korist. Takva korist može proizaći iz same vrijednosti oduzete stvari, ali to može biti i stvar koja sama po sebi nema ekonomsku vrijednost, ali pod uslovom da se njenom upotrebom može kasnije ostvariti imovinska korist. I drugo, pokretna stvar, u smislu krivičnog djela razbojništva, mora biti tuđa stvar, odnosno da nije

20 Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A., *Krivično pravo II (Suučesništvo, krivične sankcije i posebni dio)*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2016. godine, 386

21 Sinanović, E., „*Krivičnopravni aspekti razbojništva u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine*“, Kriminalističke teme, Časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Godište XV, Broj 1-2, 2015. godina, 39

22 Tomić, Z., *op. cit.*, 183

23 Sinanović, E., *op. cit.*, 38

u vlasništvu počinitelja krivičnog djela, jer nema krađe na sopstvenoj stvari. Od ovog pravila postoji izuzetak kada se oduzima stvar koja je u suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu počinitelja i druge osobe.²⁴

Razbojništvo može biti učinjeno od jedne ili više osoba koje su saučinitelji. Saučinitelji mogu podijeliti uloge tako da jedni primjenjuju prinudu, dok drugi oduzimaju stvar, tj. vrše krađu. Za ovo djelo propisana je kazna zatvora od jedne do deset godine. Kvalificirani oblik ovog djela javlja se u dva vida: ako je pri učinjenju osnovnog oblika djela nekoj osobi sa umišljajem nanijeta teška tjelesna ozljeda, ako je djelo učinjeno u sastavu grupe ljudi ili ako je učinitelj upotrijebio oružje ili opasno oruđe (čl. 289. st. 2. KZ FBiH). Ovo djelo kvalificiraju tri okolnosti:

- a) *teška tjelesna ozljeda koja se mora pripisati umišljaju učinitelja i koja mora biti u uzročno-posljedičnoj vezi sa primjenom sile kod osnovnog djela,*
- b) ako je djelo učinjeno u sastavu grupe od najmanje tri osobe koje su se udružile za trajno, ponovljeno ili povremeno činjenje ovih krivičnih djela
- c) ako je radnja učinjenja osnovnog djela učinjena na posebno opasan način – upotrebom oružja (hladnog ili vatrenog) ili drugog opasnog oruđa.

Za prvi kvalificirani oblik krivičnog djela razbojništva propisana kazna je kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina.

Teža posljedica – umišljajno lišenje života mora biti u uzročno-posljedičnoj vezi sa poduzetom radnom osnovnog djela i u odnosu na tu težu posljedicu, učinitelj postupa sa umišljajem. Za ovo djelo propisana je kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora.²⁵

Prilikom procesuiranja razbojništva, u teoriji i praksi dolazi do određenih poteškoća u samoj klasifikaciji djela, posebno kada je u pitanju odnos naspram drugih krivičnih djela protiv imovine koji u sebi sadrže elemente nasilja. Poseban problem za organe krivičnog postupka predstavlja krivičnopravna kvalifikacija djela u slučajevima kada djelo ima elemente razbojništva sa smrtnom posljedicom (tzv. razbojničko ubistvo) i ubistva

24 Kulušić, N., Mustafić, A., *op. cit.*, 395

25 Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A., *op. cit.*, 387

iz koristoljublja.²⁶ U okviru krivičnog postupka treba uvijek što detaljnije i tačnije utvrditi oblik, intenzitet i način primijenjene prinude, kao i okolnosti pod kojima je došlo do primjene prinude. Isto tako, ukoliko je oštećeni pružio otpor počinitelju, treba utvrditi oblik i opseg pruženog otpora, te način pružanja istog.²⁷

Kada govorimo o podjeli ili klasifikaciji ovih krivičnih djela, polazimo od *locus delicti* (mjesta izvršenja). Prema tom kriteriju postoje: a) rezidencijalna (najčešće učinjena u stambenim prostorima, hotelskim sobama i sl.), b) komercijalna (najčešće se vrši u prodajnim objektima), c) ulična razbojništva (učinjena na različitim vrstama javnih površina); i d) razbojništva nad vozačima vozila (vrše se nad vozačima koji se nalaze na radnom mjestu ili ličnih automobila). U novije vrijeme se javljaju razbojništva učinjena s ciljem oduzimanja tuđeg motornog vozila. Također, posebnu kategoriju čine i oružana razbojništva, koja se javljaju kao jedna od najtežih djela, čime se ispoljava visok stepen društvene opasnosti.²⁸

3. REZULTATI ANALIZE PRAVOSNAŽNIH PRESUDA KANTONALNOG I OPĆINSKIH SUDOVA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU ZA KRIVIČNA DJELA RAZBOJNIŠTVA

Predmet analize u ovom radu bile su pravomoćne sudske odluke Kantonalnog i općinskih sudova u HNK donesene povodom optužbi za krivično djelo razbojništva u periodu od 1.1.2018. do 1.12.2022. godine. Ovo istraživanje je sprovedeno u Kantonalnom tužilaštvu u Mostaru.

26 Sinanović E., *op. cit.*, 37

27 Kulušić, N., Mustafić, A., *op. cit.*, 393

28 Dautbegović, A., Ahmić, E., "Razbojništvo – način i metod otkrivanja izvršilaca krivičnog djela", Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, 124.s

Predmetnim istraživanjem je obuhvaćeno više varijabli koje se mogu razvrstati u tri skupine:

A. Podaci o krivičnom djelu

1. Vrsta kvalifikatorne okolnosti
2. Način i sredstvo izvršenja
3. Objekat izvršenja
4. Vrijeme učinjenja (dan ili noć)
5. Mjesto učinjenja
6. Vrsta ukradenih stvari
7. Vrijednost ukradenih stvari
8. Imovinsko-pravni zahtjev (da li je oštećeni upućen na parnicu)
9. Žalba (da li je okrivljeni ili oštećeni uložio žalbu)

B. Podaci o učiniocu

1. Pobuda, odnosno motiv izvršenja
2. Spol (muškarac, žena)
3. Grupa ili pojedinac
4. Starosna dob u vrijeme izvršenja krivičnog djela
5. Ranija osuđivanost, neosuđivanost
6. Zanimanje
7. Imovinsko stanje učinioca
8. Radni odnos učinitelja (zaposlen, nezaposlen)

C. Podaci o krivičnoj sankciji

1. Vrsta kazne
2. Visina kazne zatvora
3. Žalbeni postupak

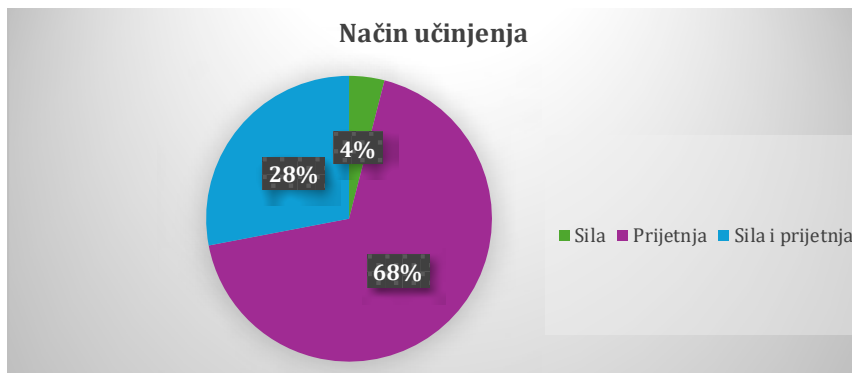
U istraživačkom uzorku korišteno je ukupno 25 (dvadeset i pet) presuda, od toga 9 (devet) presuda se odnosilo na osnovni, a 16 (šesnaest) na kvalifikovani oblik krivičnog djela iz člana 289. stav 2. KZ FBiH, odnosno na razbojništvo koje je izvršeno u sastavu grupe ljudi, upotrebom oružja ili opasnog oruđa ili umišljajnim nanošenjem teške tjelesne ozljede. U analiziranim slučajevima nije identificiran niti jedan slučaj težeg kvalifikovanog oblika razbojništva iz člana 289. stav 3. KZ FBiH, odnosno razbojništvo prilikom čijeg izvršenja je s umišljajem usmrćena neka osoba.

Grafikon 1. Objekat izvršenja krivičnog djela razbojništva

Kada je riječ o objektu u kojem je izvršeno predmetno krivično djelo iz prethodnog grafikona je vidljivo da se radi o više različitih objekata. Daleko najveći udio imaju sportske kladionice, a iza njih na drugom mjestu se nalaze trgovine, zatim apoteke, dok se ostali objekti pojavljuju u manjem broju slučajeva. Sportske kladionice su inače česta meta izvršenja ovakvog krivičnog djela, zbog dobrog prometa, odnosno sigurnih potencijalnih zaliha novca, te nedovoljnog obezbjeđenja istih, što ih čini „lakim“ metama napada. Banke su isto česta meta izvršenja krivičnog djela razbojništva, međutim u konkretnom istraživačkom periodu nisu spominjane jer nije bilo zabilježenih slučajeva.

Grafikon 2. Način učinjenja krivičnog djela razbojništva

Na temelju prethodnog grafikona je vidljivo da je preko dvije trećine krivičnih djela razbojništva (68%) izvršen isključivo upotrebom prijetnje. Očigledno je da je ona kao zasebna bila dovoljna da se krivično djelo dovrši u cijelosti i da se postigne cilj izvršenja.

Grafikon 3. Sredstvo učinjenja krivičnog djela razbojništva

Analizirajući korištena sredstva izvršenja krivičnog djela utvrđeno je da je najveći broj razbojništava izvršen uz upotrebu opasnog oruđa, zatim slijedi upotreba oružja također kao često upotrijebljeno sredstvo, dok su na posljednjem mjestu djela izvršena bez upotrebe oružja ili opasnog oruđa, odnosno upotrebom fizičke snage. Kao najčešće opasno oruđe korišten je nož, a od oružja se najčešće koristio pištolj.

Grafikon 4. Vrijeme učinjenja krivičnog djela razbojništva

Iz predstavljenog grafikona vidljivo je da su razbojništva koja su analizirana pravosnažnim presudama, za 8% više vršena po danu, nego po noći, sa presjekom od 20,00 sati u odnosu na dan-noć. Veoma je mala razlika, pa bismo mogli reći da su i podjednako vršena i po danu i po noći, što bi značilo da ne postoji nikakav strah na strani učinioca krivičnog djela zbog opasnosti od otkrivanja.

Grafikon 5. Vrsta ukradenih stvari

Što se tiče vrste stvari koja se oduzima krivičnim djelom razbojništva u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, možemo reći da je u 96% slučajeva riječ o novcu. I u jednom slučaju otuđenja nakita, pored njega otuđen je i novac, pa prema tome možemo zaključiti da je u svakom slučaju prioritet prisvajanja učinioca upravo novac.

Grafikon 6. Vrijednost ukradenih stvari

Vrijednost ukradenih stvari (najčešće iznosa novca), varira u različitim vrijednostima, ovisno od trenutnog stanja novca u navedenim objektima. U najviše slučajeva, riječ je o iznosima od oko 200 do 600 KM, koji su pribavljani u više navrata u istim ili sličnim objektima (ovdje je riječ o apotekama i kladionicama).

Grafikon 7. Imovinsko - pravni zahtjev oštećenog

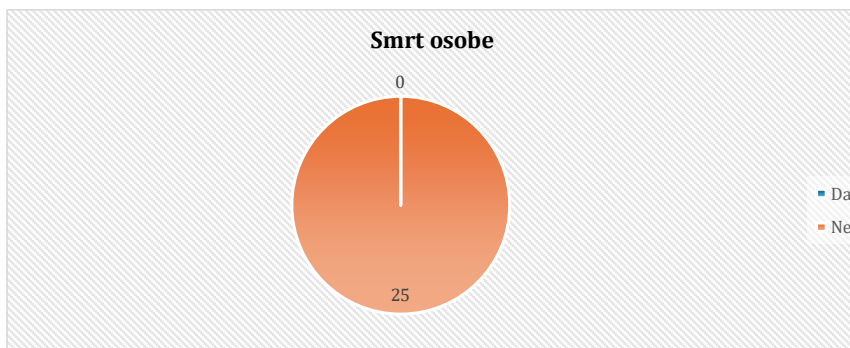

U 82% analiziranih slučajeva iz dispozitiva presude je vidljivo da je oštećeni upućen da svoja prava koja su mu povrijeđena izvršenjem krivičnog djela razbojništva potražuje u parničnom postupku. Iz analiziranih presuda nije vidljivo da li je oštećeni i uspio sa ostvarivanjem svojih prava iz imovinsko-pravnog zahtjeva. U slučajevima u kojima oštećeni nije upućen na parnični postupak, optuženom se nalaže da nadoknadi štetu oštećenom u izrečenom zakonskom roku.

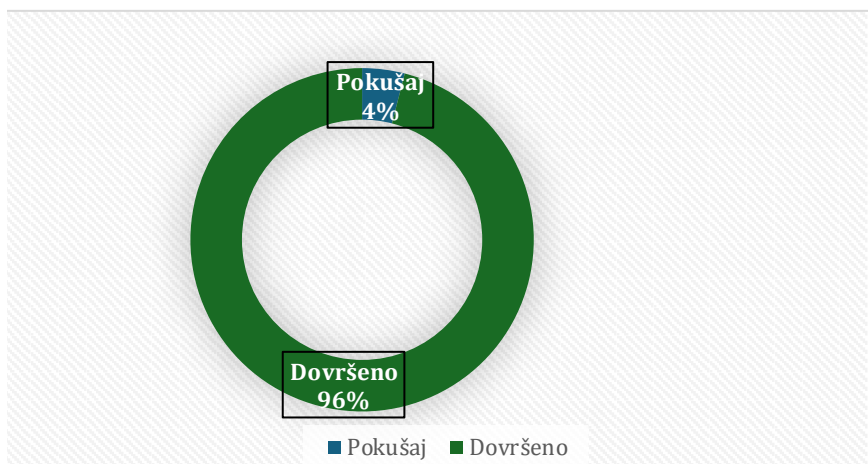
Grafikon 8. Da li je nastupila teška tjelesna povreda neke osobe?

Iz prethodnog grafikona vidljivo je da u 74% slučajeva nije nastupila teška tjelesna povreda neke osobe, dok se kod 26% slučajeva javlja teška tjelesna povreda neke osobe i to u predmetima gdje je razbojništvo vršeno u zlatarskim radnjama i nad uposlenicom iste, i u predmetu gdje je razbojništvo vršeno nad slučajnim prolaznikom.

Grafikon 9. Da li je nastupila smrt neke osobe?

Grafikon prikazuje da niti u jednom slučaju nije nastupila smrt neke osobe, što znači da se nije radilo o učinjenju krivičnog djela razbojništva iz čl. 289. stav 3. KZ F BiH.

Grafikon 10. Da li je djelo dovršeno ili je ostalo u pokušaju?

Kada govorimo o činjenici da li je krivično djelo dovršeno ili je pak ostalo u pokušaju, rezultati navedenog istraživanja pokazuju da je od ukupnog broja djela samo jedno ostalo u pokušaju, dok su sva ostala dovršena.

Grafikon 11. Da li je riječ o sticaju krivičnog djela razbojništva i još nekog krivičnog djela?

Iz prethodnog grafikona je vidljivo da u 63% slučajeva ne postoji sticaj krivičnog djela razbojništva sa nekim drugim krivičnim djelom, dok u 37% slučajeva postoji sticaj i to sa krivičnim djelom Teške krađe iz člana 287. stav 1. tačka a), Teške tjelesne ozljede iz člana 172. stav 6. u vezi sa stavom 1. i sticaj više krivičnih djela Razbojništva. U slučajevima gdje postoji sticaj krivičnog djela razbojništva sa drugim ili istim krivičnim djelom, predviđeno je strožije kažnjavanje, što je i logično s obzirom na težinu djela i intenzitet posljedica.

B) Podaci o učiniocu krivičnog djela Razbojništva

Grafikon 12. Pobuda, odnosno motiv izvršenja djela

Grafikon pokazuje da je u 100% slučajeva motiv izvršenja razbojništva pribavljanje protupravne imovinske koristi.

Grafikon 13. Spol učinioca

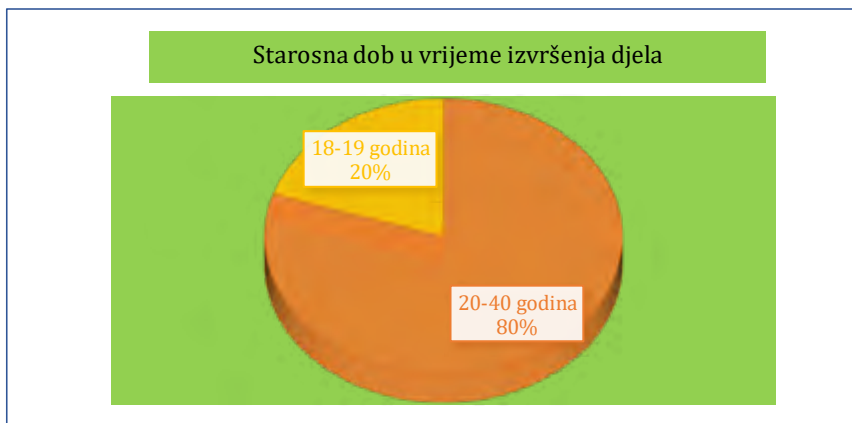
Na osnovu prethodnog grafičkog prikaza može se zaključiti da je u svakom slučaju učinitelj krivičnog djela bio muškarac, dok se žene ne pojavljuju kao izvršioci ovog krivičnog djela.

Grafikon 14. Da li je djelo izvršeno u sastavu grupa ili je pojedinac u pitanju?

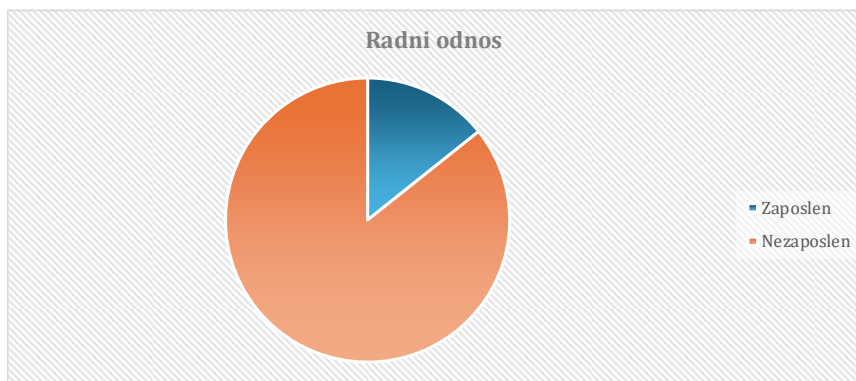
Grafikon prikazuje odnos učinjenja krivičnog djela razbojništva u sastavu grupe i pojedinca kao učinioca. Samo je u jednom predmetu bilo riječ o učinjenju razbojništva u sastavu grupe, sa jasno podijeljenim ulogama svakog od članova grupe, dok je u 96% slučajeva pojedinac kao jedinka izvršio učinjenje krivičnog djela. U slučajevima gdje je djelo učinjeno u sastavu grupe, prema dobivenim podacima, predviđene su bile i strožije kazne, jer je i vrijednost otuđenog novca bila veća nego kada pojedinac sam za sebe oduzima imovinu.

Grafikon 15. Starosna dob u vrijeme izvršenja djela

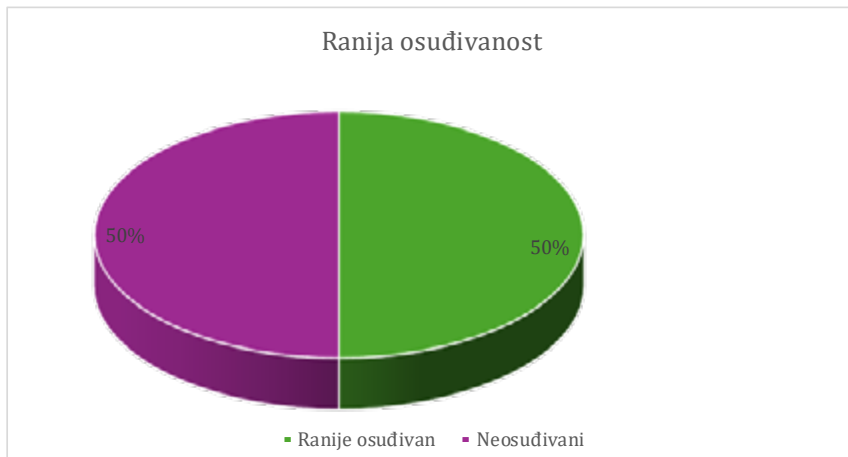
Starosna dob učinioca u vrijeme izvršenja razbojništva u analiziranim predmetima kreće se između 20 i 40 godina starosti. Riječ je dakle o osobama relativno mlađe životne dobi, punoljetnici i mlađi punoljetnici, koji se odlučuju na izvršenje ove vrste krivičnog djela.

Grafikon 16. Radni odnos izvršioca

U okviru predmetnog istraživanja cijenilo se značajnim analizirati i (ne)zaposlenost izvršioca datog krivičnog djela. Prema podacima iz spisa 59% izvršilava krivičnog djela razbojništva je nezaposleno, što upravo i potvrđuje motiv pribavljanja protupravne imovinske koristi, odnosno gdje čovjek u oskudici biva primoran da poseže za nelegitimnim načinima pribavljanja imovinske koristi. Međutim, s tim u vezi donekle iznenađuje da je procenat zaposlenih koji su činili ovo krivično djelo iznosio 41%.

Grafikon 17. Ranija osuđivanost učinioca

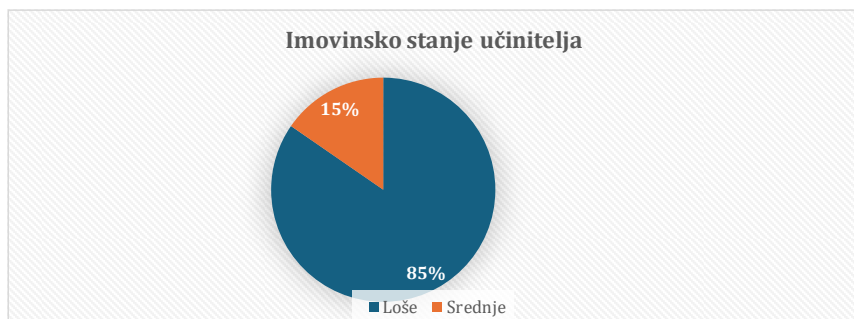
Prethodni grafikon prikazuje raniju osuđivanost počinitelja krivičnog djela razbojništva, što iz analiziranih pravosnažnih presuda iznosi 50% za oba slučaja. Od ukupnog broja predmeta nad kojima je istraživanje vršeno, a to je 25 predmeta, među kojima se u različitim predmetima nalazi i različit broj lica, (negdje je jedno lice, negdje više lica), polovina njih je bila ranije osuđivana, dok je kod ostale polovine to prvi put da čine krivično djelo. Kada je riječ o povratnicima (recidivistima), odnosno licima koja su već osuđena za neko krivično djelo, na njih treba obratiti posebnu pažnju, jer je očigledno da na te osobe sankcija nije utjecala. Sud će uvijek, prilikom odmjeravanja kazne zatvora, kao otežavajuću okolnost uzeti raniju osuđivanost.

Tabela 1. Zanimanje učinioca

Konobar	3	Student	1
Poljoprivredni tehničar	2	Medicinski tehničar	1
Električar	3	Pekar	1
Tehničar transporta	1	Kriminalist	1
Automehaničar	1	Vozač motornih vozila	1
Prometni tehničar	2	Pravnik	1
Radnik	6		

Iz prethodne tabele vidljivo je da se pojavljuju različita zanimanja i da posmatrajući isto ne možemo izdvojiti niti jedno zanimanje kao posebno obilježje učinioca krivičnog djela razbojništva. S obzirom na to da za izvršenje konkretnog krivičnog djela nisu potrebne nikakve posebne vještine, jasno je da učinilac može biti svaka osoba, a prema podacima o godini rođenja možemo zaključiti da je tu riječ o osobama mlađe životne dobi, preciznije rečeno mlađim punoljetnim licima i licima starosti do najviše 40 godina.

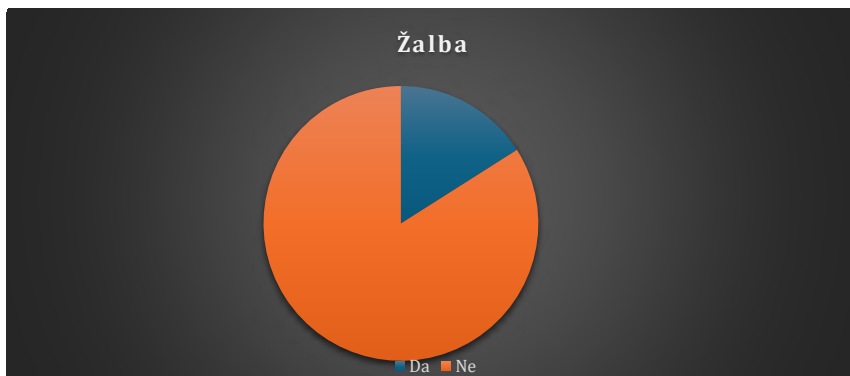
Grafikon 18. Imovinsko stanje učinioca

Kada je riječ o imovinskom stanju učinitelja predmetnim istraživanjem je utvrđeno kako je pretežan broj učinitelja ovog krivičnog djela bio lošeg imovinskog stanja (85%), dok je u 15% slučajeva bio srednjeg imovinskog stanja. Velika nezaposlenost i opće stanje u državi dovodi do povećanog broja izvršenja ove vrste imovinskih delikata. Loše imovinsko stanje otvara niz problema i poteškoća do kojih čovjek nailazi, gdje se na takvom putu olako može odlučiti na izvršenje imovinskog delikta u nastojanju da će time brzo popraviti stanje u kom se u datom trenutku nalazi.

C) Podaci o krivičnoj sankciji

Grafikon 19. Ulaganje žalbe

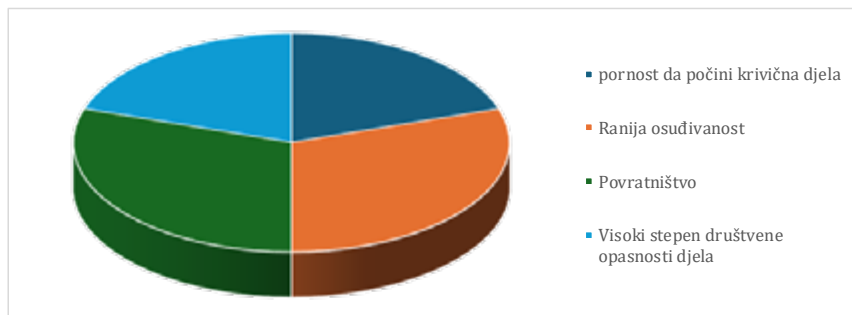
Iz prethodnog grafikona je vidljivo da u 72% slučajeva niti jedna strana nije ulagala žalbu, dok je u ostalih 28% slučajeva ulagana žalba i to 14% tužilac i 14% advokat.

Grafikon 120. Vrsta kazne

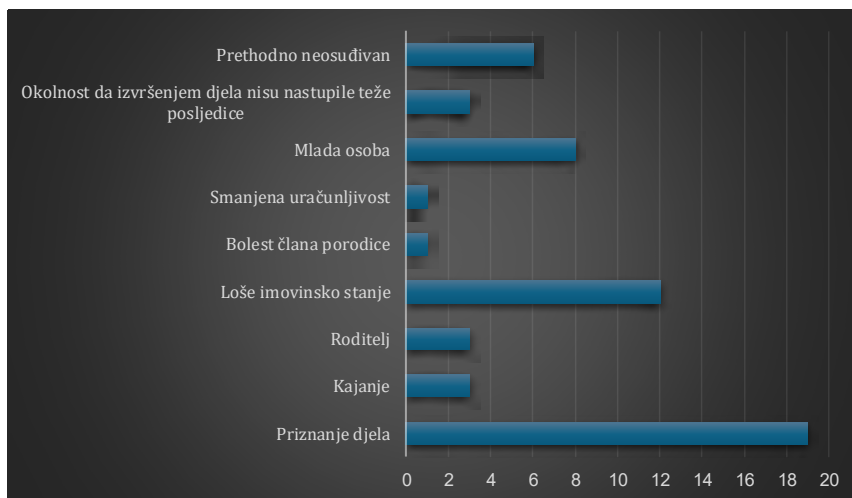
Kada je riječ o krivičnoj sankciji koju sudovi izriču učiniocima krivičnog djela razbojništva, vidljivo je da je u svakom slučaju, dakle 100%, izrečena kazna zatvora. Uslovna kazna se nigdje ne pojavljuje, s obzirom na težinu samog krivičnog djela i opasnost ponavljanja istog. U jednom predmetu se kazna zatvora mijenja radom za opće dobro na slobodi, a izrečena kazna zatvora bila je 6 mjeseci. Pored toga više nemamo izrečenih alternativnih mjera.

Grafikon 21. Otežavajuće okolnosti koje je cijenio sud

Od otežavajućih okolnosti koje je sud cijenio prilikom izricanja sankcije za krivično djelo razbojništva, nalazimo stavke prikazane u grafikonu iz kojih je vidljivo da su najviše zastupljeni povratništvo i ranija osuđivanost učinioca, zatim na trećem mjestu je upornost da počini krivična djela te visok stepen društvene opasnosti djela. Sve ove stavke učinioca čine posebno opasnim i spremnim da ponovo učini krivično djelo, što utiče na odmjjeravanje veće kazne zatvora.

Grafikon 22. Olakšavajuće okolnosti koje je cijenio sud

Od olakšavajućih okolnosti koje je sud cijenio prilikom odabira visine sankcije za učinioca krivičnog djela razbojništva, iz prethodnog grafikona vidljivo je da je sud najviše cijenio priznanje djela, te loše imovinsko stanje učinioca,

a pored toga sud je znatno cijenio i izraženo kajanje, raniju neosuđivanost, činjenice da se radi o ocu maloljetne djece ili o osobi mlade životne dobi, smanjenu uračunljivost, životne prilike u smislu bolesti člana porodice te okolnost da izvršenjem djela nisu nastupile teže posljedice. Olakšavajuće okolnosti sud posebno cijeni, tako da će prilikom odmjeravanja kazne nastojati izreći blažu kaznu nego što bi bila da takve okolnosti nisu postojale.

Grafikon 23. Visina kazne zatvora

U analiziranim slučajevima raspon kazne iznosi od 6 mjeseci do 9 godina, a sve u odnosu na okolnosti pod kojima je djelo izvršeno i ličnost učinioca. Od ukupno 25 analiziranih predmeta, u 14 predmeta je primijenjen institut ublažavanja kazne i u svakom od tih predmeta, kao opći zakonski osnov za ublažavanje korišten je osnov osobito olakšavajućih okolnosti koje je sud našao kod optuženog. U ostalim predmetima, sankcija je izrečena u zakonom propisanom okviru. Od 14 predmeta u kojima je primijenjen institut ublažavanja kazne 2 predmeta odnosila su se na osnovni oblik razbojništva iz člana 289. stav 1. KZ FBiH za koji je zapriječena kazna zatvora od jedne do deset godina te je primjenom ublažavanja kazne izrečena kazna ispod posebnog minimuma. U jednom predmetu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci, a u drugom u trajanju od 10 mjeseci.

Preostalih 12 predmeta (sudskih odluka) se odnosilo na kvalifikovani oblik razbojništva iz člana 289. stav 2. KZ FBiH za koji je zapriječena kazna zatvora od najmanje pet godina kao posebni minimum kazne za ovaj oblik razbojništva, te je primjenom instituta ublažavanja kazne učiniteljima izrečena kazna zatvora ispod navedenog minimuma. Također, vrijedi istaći da je u svih 14 predmeta sudska odluka donesena na temelju sporazuma o priznanju krivnje.²⁹

4. ZAKLJUČAK

Istraživanje kriminaliteta u Bosni i Hercegovini općenito nije nimalo jednostavan zadatak. Prepreke predstavljaju, ne samo priroda ovog društvenog fenomena, već nepostojanje baza podataka na entitetskim nivoima i nivou Brčko distrikta BiH, koje bi na jedinstven i sveobuhvatan način omogućile praćenje kriminaliteta u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Prilikom predmetnog istraživanja naišli smo na nekoliko problema, od kojih je glavni bio nepostojanje jedinstvene baze podataka na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno konkretno u ovom istraživanju, nepostojanje baze podataka na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona, koja bi se odnosila na broj izvršenih krivičnih djela prema glavama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, te broj izvršenih djela unutar imovinskih delikata, kao ni na broj i vrste izrečenih krivičnih sankcija, alternativnih sankcija i mjera. Zbog postojanja ovih problema, koji su već odavno poznati, nije bilo moguće u potpunosti sagledati broj izrečenih krivičnih sankcija i

29 Na ovom mjestu smatramo potrebnim pojasniti sljedeće: u prethodnom grafikonu je navedeno 16 kazni, u odnosu na 25 analiziranih predmeta, što se objašnjava time da se iste kazne u istom rasponu ponavljaju; kazna zatvora u trajanju od jedne godine se ponavlja osam puta, kazna zatvora u trajanju od 8 godina se ponavlja dva puta, kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 3 mjeseca se ponavlja 2 puta, kazna zatvora u trajanju od 2 godine se ponavlja dva puta, kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci se ponavlja dva puta, te kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 10 mjeseci se ponavlja dva puta. Slijednom navedenog dobijemo zbir od 28 sankcija u odnosu na 25 predmeta, a to je zbog toga što su se u jednom predmetu izricale sankcije za više lica.

alternativnih mjera, niti pravilno ocijeniti kaznenu politiku sudova, te samim time ni dati adekvatnu preporuku za prevazilaženje postojećih problema.

Ovim istraživanjem na jednom mikrolokalitetu nastojali smo obuhvatiti više ciljeva koji su na početku rada predloženi. Također, došli smo i do nekih interesantnih spoznaja, kao npr. da krivično djelo razbojništva čine osobe mlađe životne dobi (između 20 i 40 godina starosti). Pretežno je riječ o muškarcima kao učiniocima ovog krivičnog djela, dok se žene ne pojavljuju ni u jednom od slučajeva. Također, važno je napomenuti i da učinitelj ovog krivičnog djela može biti svaka osoba, bez obzira na njenu ulogu u socijalnoj sredini. Dalje smo dokazali i pobliže objasnili subjektivne i objektivne elemente krivičnog djela razbojništva, sve ono od čega se ono sastoji, u čemu se ogleda i šta ima za cilj. Također, istraživanjem smo došli i do spoznaje da sportske kladionice predstavljaju najčešću metu zbog specifičnih okolnosti kao što su visoki prihodi i slabije obezbjeđenje.

Kada je riječ o načinu izvršenja djela, prijetnja je najčešće korišten način izvršenja krivičnih djela razbojništva, što ukazuje na preferenciju za manje nasilne, ali učinkovite metode. Kao oblik izvršenja krivičnog djela razbojništva, oruđa kao što su noževi i pištolji često se koriste za prijetnje i fizičku prijetnju, ali postoji i manji broj napada koji se odvijaju bez upotrebe oružja ili oruđa.

Nadalje, iz predmetnog istraživanja smo uočili još neka zapažanja: krivična djela razbojništva se podjednako događaju danju i noću, što ukazuje na to da napadači ne pokazuju strah od otkrivanja. Novac je dominantni plijen u većini slučajeva, što ukazuje na to da je to primarni cilj učinitelja. Iznosi novca koji se krađu su umjereni, a razbojništva se često ponavljaju u sličnim objektima. Oštećene osobe imaju mogućnost ostvarivanja svojih prava kroz parnični postupak, a u preostalim slučajevima šteta se nadoknađuje direktno. Iako većina razbojništava nije uključivala teške tjelesne povrede, postoji značajan broj slučajeva u kojima su povrede ipak nastale, posebno u specifičnim okolnostima. Razbojništva su u velikoj većini bila dovršena, bez smrtnih posljedica, što znači da su bila manje nasilna nego neka druga teža krivična djela.

Kada je riječ o vršenju djela individualno ili u sastavu grupe, većina djela bila je izvršena pojedinačno, s vrlo malim brojem slučajeva gdje su počinitelji djelovali u grupama. Grupa počinitelja često je povezivana s većim plijenom i težim kaznama. Polovina počinitelja bila je već ranije osuđivana, što ukazuje na problem recidivizma i potrebu za snažnijim preventivnim

i kaznenim mjerama za povratnike. Povratništvo je značajan otežavajući faktor, jer ranija osuđivanost često dovodi do izricanja težih kazni.

Kada je riječ o ekonomskim faktorima kao što su loše imovinsko stanje i nezaposlenost, oni značajno utječu na motivaciju počinitelja, jer većina počinitelja dolazi iz populacije koja živi u lošim imovinskim uvjetima, što upućuje na potrebu za ekonomskom podrškom i prevencijom siromaštva.

Posmatrajući sankcije za počinitelje krivičnog djela razbojništva uočava se da je kazna zatvora standardna sankcija za ovo krivično djelo, dok su olakšavajuće okolnosti poput priznanja djela, lošeg imovinskog stanja i mlađe dobi počinitelja često dovele do smanjenja kazne. Također, ono što je uočljivo jeste da su sporazumi o priznanju krivnje bili prisutni u većem broju slučajeva, što ukazuje na efikasnost takvog pristupa u ubrzavanju krivičnih postupaka i smanjenju kazne u prisustvu olakšavajućih okolnosti.

Slijedeći navedeno, neophodno bi bilo razviti strategije suzbijanja razbojništva, te imovinskih delikata generalno obzirom na rasprostranjenost i opasnost ovih djela i njihovih učinitelja.

LITERATURA:

1. Knjige i priručnici

- Ademović, N., Marko, J., Marković, G., *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 2012, 300.
- Babić, M., Marković, I., *Krivično pravo Posebni dio*, 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, Banja Luka 2018. godine
- Klarić, P., Vedriš, M., *Građansko pravo*, XI., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2008.
- Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A., *Krivično pravo II (Suučesništvo, krivične sankcije i posebni dio)*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2016. godine

- Tomić, Z., *Krivično pravo Posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003. godine
- Stanković, N., *Kriminalistika*, Evropski univerzitet Brčko distrikt, Brčko, 2022.

2. Članci, studije i druga literatura

- Čačković, D., *Značaj otkrivanja i kažnjavanja izvršilaca razbojništva u prevenciji razbojničkog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Tuzli, br. 2, 2015.
- Dautbegović, A., Ahmić, E., „Razbojništvo – način i metod otkrivanja izvršilaca krivičnog djela”, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku
- Jovašević, D., „Krivična djela razbojničke krađe i razbojništva u teoriji i praksi i uporednom pravu”, *Bezbednost*, 2/02, Beograd 2002.
- Juras, D., Novak, B., Bilić, R., „Kazneno djelo iznude u pravu Republike Hrvatske“, Godišnjak Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Godina VII, broj 7, Mostar, 2023. godine
- Kulušić, N., Mustafić, A., „Razbojništvo u kaznenom pravu Bosne i Hercegovina u svjetlu zaštite prava na imovinu kao zaštićenog ljudskog prava“, Godišnjak Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Godina V, broj 5, Mostar, 2021. godine
- Petrović, B., Deljković, I., Mujanović, E., *Karakteristike istraživanja i procesuiranja krivičnih djela razbojništva u Kantonu Sarajevo*, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. LIII-2010
- Sinanović, E., „Krivičnopravni aspekti razbojništva u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine“, *Kriminalističke teme*, Časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Godište XV, Broj 1-2, 2015. godina

3. Zakoni i drugi pravi propisi

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (KZ FBiH); Službene novine FBiH, br. 36/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016, 75/2017 i 31/2023
- Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (KZ BD BiH), "Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 19/2020 - prečišćen tekst, 3/2024 i 14/2024
- Krivični zakonik Republike Srpske (KZ RS); Službeni glasnik RS, br. 64/2017, 104/2018 – Odluka US, 15/2021, 89/2021, 73/2023, Sl. glasnik BiH, br. 9/2024 – odluka US BiH, Sl. glasnik RS 105/2024 – odluka US"
- Krivični zakonik Republike Srbije, „Službeni glasnik Republike Srbije“ broj: 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 96/2016 i 35/2019 Krivični zakonik Crne Gore, „Službeni list Crne Gore“ broj: 70/2003, 13/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011, 40/2013, 56/2013, 42/2015, 58/2015, 44/2017 i 49/2018
- Kazneni zakon Republike Hrvatske, „Narodne novine Republike Hrvatske“ broj: 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017 i 118/2018 Ustav Bosne i Hercegovine, prijevod na bosanski jezik, https://www.ustavnisud.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf
- Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Rim, 4. novembar 1950. godine
- Austria_CC_1974_am122019_de.pdf (legislationline.org), Pristupljeno 28.08.2024. godine
- StGB.pdf (gesetze-im-internet.de)

CRIMINAL OFFENSE OF ROBBERY – FIVE YEARS OF PRACTICE OF COURTS IN THE HERZEGOVINA-NERETVA CANTON

Sunčica Hajdarović, PhD, Assistant professor
Faculty of Law, University of „Džemal Bijedić“ in Mostar
e-mail: Suncica.Hajdarovic@unmo.ba

Amna Šendro, MA

SUMMARY

The authors address current issues related to the commission of the criminal offense of robbery, committed by adults in the Herzegovina-Neretva Canton, during the period from 2018 to 2022. The paper presents some basic concepts related to property crime, the legal regulation of the criminal offense of robbery in the entity legislations of Bosnia and Herzegovina, as well as the criminalization of robbery in comparative legislation. The paper also provides a special focus on the results of the research conducted at the municipal courts and the cantonal court of the Herzegovina-Neretva Canton, aiming to depict the state and trends of this criminal offense in a specific micro-location.

Keywords: *property crime, robbery, phenomenology*

